

ילדי כיתה ב' כותבים מידעון דוגמה להוראה מבוססת סטנדרטים בסביבה מתוקשבת בכיתות א' – ב'

הקדמה

הדוגמה שלפניכם היא תיאור של מהלך הוראה בכיתה ב' המכוון לקידום ההישגים הנדרשים בחינוך לשוני¹ על פי הסטנדרטים לפעילות בסביבה המתוקשבת². במהלך הלמידה הכינו התלמידים מידעון למען ילדי הגן העולים לכיתה א', מכיוון שהנושא נמצא, לדעת המורה, מתאים ומזמן הקנייה של מיומנויות יסוד וכישורים בסיסיים: הטקסטים במידעון הם קצרים ופשוטים, ולכן עשויים להתאים לראשית ההתנסות בקריאה ובכתיבה של טקסטים מידעניים. המידעון התאים גם למטרה נוספת - פיתוח כישורי למידה מידעניים כבר בגיל צעיר - בלי שהיה על הילדים להתמודד עם קריאת טקסטים קשים מדי עבורם.

עקרונות הגישה הפדגוגית עליהם מבוססת דוגמה זו מתוארים בחוברת "מדיניות ללמידה בסביבה המתוקשבת" הן בפרק הראשון "המדיניות"³ והן בפרק השלישי⁴ "המודל הדידקטי". מטרת הדוגמה היא לסייע למורים לתרגם מדיניות זו הלכה למעשה. יש לזכור כי מדובר בדוגמה בלבד, ואין לראות בה בבחינת "כזה ראה וקדש". נהפוך הוא, במכוון הודגשו שיקולי הדעת הפדגוגיים של מורה מסוימת בכיתתה. שיקולים אלה עשויים להיות רלוונטיים למורים נוספים ועשויים לסייע בהתאמת ההוראה למצבים ולתלמידים אחרים.

הדוגמה מפרטת את המהלך כולו: תיאור הסביבה, תיאור ההתנהגויות של המורה והלומדים וכן את שיקולי הדעת הפדגוגיים שליוו את ההוראה. שיקולי דעת אלו מפורטים במבוא והם באים לידי ביטוי לאורך כל התהליך תוך כדי תיאור ההתנסות.

כדאי לקרוא את הדוגמה בשלמותה, להתעמק בה ולהתייחס לשיקולי הדעת הפדגוגיים ובעיקר להסתייע בחלקים ממנה בבואכם לתכנן את ההוראה שלכם ולהתאימה למטרותיכם ולצורכי תלמידיכם.

התוצר הסופי של הלומדים מההתנסות עליה מבוססת דוגמה זו וכן טבלאות המיפוי אשר שימשו את המורה למעקב ולהערכה נלקחו מתוך "רכישת השפה הכתובה בסביבה ממוחשבת בכיתות א' – ב' – תדריך למורה" ומצורפים כנספחים בסוף מסמך זה.

¹ תוכנית לימודים בחינוך לשוני, עמוד 81

² למידה בסביבה מתוקשבת בחינוך היסודי, עמוד 18

³ למידה בסביבה מתוקשבת בחינוך היסודי, עמוד 8

⁴ למידה בסביבה מתוקשבת בחינוך היסודי, עמוד 26

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א מוסדות חינוך, האגף לחינוך יסודי
המחלקה לסביבות למידה חדשניות

מבוא

להלן עקרונות התפיסה הפדגוגית⁵ אותם משקפת הדוגמה:

הקשר משמעותי ללמידה - הנושא שנבחר לפעילות צמח מתוך נושא הרלוונטי ללומדים ולקוח מחיי היום-יום שלהם. במקרה זה היה לכתיבה יעד אמיתי - כתיבה המכוונת לנמענים מציאותיים בעלי צורך מוגדר. כך נוצר הקשר משמעותי ללמידה דרכו יכולה המורה לפתח כישורים בשפה, במידענות ובמיומנויות מחשב באופן שיהיה רלוונטי ללומדים ויגביר את המוטיבציה.

שיתוף הלומדים - שיתוף הלומדים נעשה במהלך קבלת ההחלטות והתבצע ברמות שונות: בחלק מהמצבים היו הלומדים שותפים מלאים בהעלאת האפשרויות, בבחינת שיקולי הדעת ובבחירות שנעשו. במצבים אחרים ההחלטות התקבלו על ידי המורה תוך שהיא הביאה בחשבון בקשות ורעיונות שהלומדים העלו וכן שיתפה אותם בשיקולי הדעת שלה.

הוראה דיפרנציאלית - במטרה להתאים את ההוראה לשונות הקיימת בין הלומדים ולצורכיהם המגוונים גילתה המורה גמישות: היא עברה מהוראה כוללת להוראה פרטנית או להוראה בקבוצות ולהיפך, תוך התחשבות במטרות ההוראה שלה ובאמצעים העומדים לרשותה.

תכנון ההוראה - לצד ההיענות של המורה לצרכים המשתנים, הייתה ההוראה בעיקרה מתוכננת. התכנון הביא בחשבון את מטרות ההוראה ואת ממצאי ההערכה הקודמים של כישורי הלומדים ביחס לסטנדרטים הרלוונטיים.

הערכה מקדמת סטנדרטים - ההערכה שבוצעה על ידי המורה ליוותה את התהליך כולו, אם כי בדרך גמישה ובהתחשב במשאבי הזמן: המורה ניהלה מעקב אחר התקדמות הלומדים לאור הסטנדרטים. היא בחרה אלו מדדי ביצוע תקדם בשלב הנוכחי ומיפתה את הכיתה על-פיהם. בהמשך ציינה לעצמה המורה מי מהתלמידים זקוק לתגבור וניהלה מעקב רצוף אחר התקדמותו.

רקע

מספר פעמים במהלך השנה נוהגים ילדי הגנים בסביבה להגיע עם הגנת לביקור בבית הספר. מטרת הביקור היא להפיג את חששותיהם מהכניסה לכיתה א' באמצעות היכרות ראשונה עם בית הספר בכלל ועם כיתה א' בפרט. הפעם ביקשו גם ילדי כיתה ב' להיות שותפים פעילים בקליטת ילדי הגן לקהילת בית הספר. המורה החליטה לרתום את ההתרחשות החברתית כהזדמנות ללמידה.

בהתייעצות עם הילדים ובחשיבה משותפת אתם עלה הרעיון שילדי כיתה ב' יכתבו על בית הספר ויביאו בפני ילדי הגן את המידע החשוב עבורם.

ברוב המקרים כתבו הילדים עד תקופה זו של השנה טקסטים נרטיביים⁶ בלבד. והנה יצרה המורה הזדמנות מעניינת לפתח דיבור והאזנה באמצעות דיון, לחשוף

ניתן לרתום סיטואציות חברתיות שונות המתרחשות בכיתה, כגון הסכר ומחוצה לו ולנצלן ללמידה בהקשר ממצותי

⁵ פירוט נוסף של עקרונות פדגוגיים המתאימים ללמידה בסביבה מתוקשבת ניתן לראות בפרק המדיניות של המסמך "למידה בסביבה מתוקשבת בחינוך היסודי".

⁶ תכנית לימודים בחינוך הלשוני, עמוד 48.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א מוסדות חינוך, האגף לחינוך יסודי
המחלקה לסביבות למידה חדשניות

את הילדים לטקסטים מידעיים⁷ וללמדם לכתוב טקסטים כאלו בתהליך ארוך טווח⁸ - תהליך שבו התוצר הוגדר מראש, הכתיבה אינה חד פעמית, אלא מתמשכת לאורך זמן ובכך היא מאפשרת לתלמידים להשתתף באחריות על תהליך הלמידה ולשכלל את הידע שלהם על הסוגה שנבחרה. סביבת העבודה במחשב מקלה על כתיבת הטיוטה, השכתוב, העריכה והפרסום. המורה הקצתה להתנסות זו שלושה שעורים כפולים בשבוע, במשך חודש. היא תכננה לבצע את ההתנסות בסביבה הממוחשבת⁹ מתוך כוונה לפתח בהזדמנות זו גם את מיומנויות המחשב בהקשר רלוונטי לילדים.

חנה עמט פרויקט ארוך טווח יהיה מצוין בתכנית הלימודים ותחום למידה

הגדרת המטרה ותכנון הכתיבה

בשלב ראשון נערך בכיתה דיון אודות הנמענים: מה הם יודעים על בית-הספר ומה מעניין אותם. זיהוי הנמענים ומאפייניהם סייע להגדרת מטרת הכתיבה. התלמידים והמורה הגיעו להחלטה משותפת כי מטרתם לספק לילדי הגן ולהוריהם מידע רלוונטי על בית הספר, והמורה הציעה שיכתבו מידעו. מידעו הוא סוגה חדשה עבור הלומדים, ובעקבות כך עלו בכיתה שאלות הנוגעות לכתיבת מידעו: מהו מידעו? מהי המטרה של כתבי המידעו, ומה מחפשים הקוראים בו? מה צריך להיות בו? כיצד הוא בנוי? האם קיימים כללים מקובלים לכתיבה במידעו? לשם ברור התשובות, עודדה המורה את הילדים להביא מידעונים בנושאים מגוונים (תיאטרון, קייטנה וכו') ובעיצובים שונים (חבורות או דפים בודדים, עם איורים ובלעדיהם, מודפסים בשחור-לבן או צבעוניים).

לימודים באיזה צורה ניסיון מוצא בשפה הכתובה, ולכן צדיין לא נחשפו לכלל הסוגות המקובלות בה ולכן נלקחו לצורה ולהכוונה של המורה בהחירת הסוגה המתאימה למטרות.

המידעונים למיניהם נאספו בכיתה והמורה העשירה את הסביבה בחומרים נוספים בין השאר גם אתרים באינטרנט.

כחלק מההכנה לכתיבה של סוגה החדשה עבורם ערכו הילדים היכרות מודרכת עם המידעונים שהיו בסביבה הלימודית.

הם עמדו על הקשר בין מטרת הטקסט – למסור פרטי מידע עיקריים באופן קצר ונוח לאיתור – לבין הדרך בה המידעו בנוי ומעוצב. תוך כדי עיון במידעונים השונים הם נחשפו לדגמים של עיצוב וארגון המידע ולטקסטים קצרים האופייניים למידעו.

בעקבות הדוגמאות שראו, נערך דיון ובו העלו הילדים רעיונות רבים לכתיבה במידעו שלהם. לבסוף בחרו הילדים את הנושאים אשר לדעתם חשובים ביותר עבור מי שאינו מכיר עדיין את בית הספר - ילדי הגן והוריהם. הנושאים שנבחרו

⁷ תוכנית לימודים בחינוך הלשוני, עמוד 25

⁸ תוכנית לימודים בחינוך הלשוני, עמוד 98

⁹ פרוט ההישגים הנדרשים לפעילות מושכלת בסביבה מתקשבת ניתן לראות בפרק מדיניות במסמך "למידה בסביבה מתקשבת בחינוך היסודי"

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א מוסדות חינוך, האגף לחינוך יסודי
המחלקה לסביבות למידה חדשניות

הם: מידע כללי על בית הספר, מבנה בית הספר, חוקי בית הספר, בעלי התפקידים בבית הספר, הספרייה, חוגי בוקר המתקיימים בבית הספר ומידע על ביקורים של ילדי הגנים.

התארגנות להמשך הלמידה

לאחר ההחלטה על התכנים שיופיעו במידעון היה צריך לחלק את העבודה בין הילדים. הילדים והמורה העלו רשימה של תפקידים הנדרשים להכנת המידעון: קבוצות לכתובת הנושאים שנבחרו, קבוצה לעיצוב גרפי וקבוצה לארגון ההפקה אשר תעסוק בבדיקת אפשרויות ההדפסה וההפצה והעלויות הכרוכות בכך. המורה סייעה לילדים לבחור תפקידים באופן מושכל בהתאם לתחומי התעניינותם ועל-פי רצונם לבטא יכולות קיימות, וכן דאגה להפעילם באופן שיוכלו להתקדם ולרכוש כישורים נוספים. המורה דנה עם הילדים וביחד גיבשו כללים לעבודה משותפת תוך התחשבות בצרכים השונים, במשאבים הקיימים ובמגבלות הזמן.

לאחר חלוקת התפקידים נערך דיון כתתי כיצד "ישיגו" את החומר הדרוש לכתובת המידעון ועלו הצעות שונות. הוסכם שהילדים יראיינו את בעלי התפקידים הרלוונטיים. כך יצרה המורה הזדמנות ללמוד מהו ראיין, יתרונותיו ומגבלותיו, וכיצד יש לבצע אותו. המורה שוחחה עם הילדים על המהלכים שעליהם לבצע על-מנת לראיין: תכנון מראש: מהו המידע המבוקש, ניסוח שאלות ברורות וענייניות אשר באמצעותן ישיגו את כל המידע הדרוש ותיאום מועד למפגש פנים אל פנים. הילדים והמורה תרגלו בכיתה את המפגש עצמו ולמדו כיצד שואלים את השאלות בצורה מכובדת וברורה.

הילדים התחלקו לקבוצות על פי המשימות והכינו, בהנחיית המורה, שאלונים לקראת הראיין עבור כל אחד מבעלי התפקידים שבחרו לראיין: המנהלת, אב הבית, האחות, הספרנית ומדריכי החוגים. היות ובכיתה היו רק שלושה מחשבים, שלוש מהקבוצות כתבו את השאלונים ישירות למחשב¹⁰ ואילו שאר הקבוצות כתבו טיוטה ראשונה בכתב יד וכשהתפנו המחשבים כתבו במחשב את הטקסט תוך כדי שכלולו (כלומר, לא העתיקו אותו מהמחברת למחשב אלא שכתבוהו תוך כדי ההקלדה¹¹). בהזדמנות זו, ערכה המורה מעקב רשום אחר מידת השליטה של הילדים במיומנויות המחשב הנדרשות לכתובה. מאחר והיא

מינהל מסלול כזה
מאפשרת לילדים בעלי
כישורים בתחומים שונים
להתבטא - כל אחד
בתחום, ותורמת לדימוי
הצמיח את תחום
הכתיבה אינו התחום
החזק ביותר שלהם. כל
זה מתבצע תוך הקפדה
לקדם את כלל
התלמידים לקראת
צמיחה בסטנדרטים.

כחלק מההוראה
הדיסקרטיבית חשו
להביא בחשבון את
המאפיינים הצמודים
לרשות הכיתה

¹⁰ הרחבה נוספת לגבי ארגון יעיל של זמן מורה וזמן לומדים בסביבה הממוחשבת ניתן לראות ב"רכישת השפה הכתובה בסביבה ממוחשבת בכיתות א' - ב", עמודים 16 - 18.

¹¹ תכנית לימודים בחינוך לשוני, עמוד 77.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א מוסדות חינוך, האגף לחינוך יסודי
המחלקה לסביבות למידה חדשניות

לא יכלה לעקוב אחר כל הכיתה בו זמנית, החליטה המורה לצפות בתלמיד אחד בכל קבוצה וציינה את הדברים בטבלת מעקב (נספח 4)¹².

הפעילות במחשב לוותה בהתייעצויות שהתקיימו, בנוכחות המורה¹³, בין הילדים בתוך קבוצה, בין ילדים מקבוצות שונות ובהתייעצויות של הילדים עם המורה. הם דנו בנושאים הקשורים בשפה, כמו: אופן ניסוח השאלות, סדר השאלות וכו', ובנושאים הקשורים במיומנויות מחשב, כמו: פתיחת תיקייה כדי לשמור בה את התוצרים והשכתובים, כתיבת השאלון באופן שיהיה בו מקום לכתיבת התשובות שיתקבלו מהמראיינים ומיומנויות הקשורות לכתיבה ועיצוב במעבד התמלילים. תוך כדי הדיון הקנתה המורה מיומנויות חדשות¹⁴. הקניית המיומנויות החדשות נעשתה בעקבות הצורך¹⁵ שעלה בקרב הילדים והשאלות שהם העלו ובעקבות המידע שאספה המורה מתוך התצפיות שערכה קודם.

כל התוצרים נשמרו בגרסאות השונות בתיקיות במחשב על מנת שלילדים יהיה גיבוי וכדי שהם יוכלו לשחזר את כתיבתם הקודמת על פי צורך, ואילו למורה יהיה תיעוד לצורך מעקב אחר הישגי הלומדים ואחר תהליך הלמידה שלהם.

על מנת שתוכל לעקוב אחר התפתחות הכתיבה בכיתתה לאורך כל התהליך, ביקשה המורה להעריך כבר את הגרסה הראשונה של הכתיבה על-פי מדדים ברורים שימשו אותה גם בהמשך הדרך (נספח 2). אולם העובדה שהילדים דנו וכתבו בקבוצות עבודה יצרה בעיה בהערכה. היה קשה לייחס את הטקסט לתלמיד מסוים מתוך הקבוצה ולעקוב אחר התקדמותו האישית מגרסה לגרסה. אי לכך, החליטה המורה לנצל את ההזדמנות ולחשוף בפני הלומדים את הקריטריונים להערכת כתיבתם לאור הסטנדרטים בכתיבה, והפכה ניתוח והערכה משותפת של כל אחד מהטקסטים שנכתבו לסוגיה לימודית בכיתה. חברי הקבוצה שהיו אחראים לתיאור מבנה בית-הספר בחרו להציג לילדי הגן את המקומות החשובים בכיתה ובבית-הספר. לצורך כך בחרו חברי הקבוצה לסייר בבית-הספר ולערוך רשימה של מקומות שנראים להם חשובים.

חשוב שהמורה תאפשר
לילדים ליטול אחריות
על היצירה תפקידם. אולם
יחד עם זאת נוכחותה
במפגשי צמיתים מאוד
משמעותית על מנת
לפקד את הילומדים,
לכוון את הדיון במקרה
הצורך או להוסיף נדבך
משפחתי.

חשוב שהמורה לא תסאיר
את היווצרות הצורך ליד
המקרה אלא תתכנן את
ההוראה, תיוצג ותנווט
אותה על פי המטרות
שהציבה לעצמה.

העלאת המודעות fe
התלמידים לקריטריונים
להערכת הישגיהם היא
משמעותית ומאפשרת
להם לקחת אחריות על
התקדמותם בכתיבה.

¹² מתוך רכישת השפה הכתובה בסביבה ממוחשבת – תדריך למורה, עמוד 48.

¹³ פירוט נוסף של סוגי האינטראקציות המתרחשים בסביבה הממוחשבת ניתן לראות ב"רכישת השפה הכתובה בסביבה ממוחשבת בכיתות א' – ב'", עמודים 12 – 15.

¹⁴ פירוט הסטנדרטים הנדרשים לפעילות מושכלת בסביבה מתוקשבת ניתן לראות בפרק הסטנדרטים במסמך "למידה בסביבה מתוקשבת בחינוך היסודי".

¹⁵ עקרון ח' מתוך המסמך "למידה בסביבה מתוקשבת בחינוך היסודי", עמוד 11.

חיפוש ואיסוף המידע

הילדים ראיינו את בעלי התפקידים וחזרו עם תשובות הכתובות בכתב יד. הקבוצות הוסיפו את התשובות לקובץ השאלות שנשמר במחשב על מנת שיוכלו, בשלב מאוחר יותר, לשכתב ולערוך את הטקסט. כל קבוצה קראה במליאה את התשובות שקיבלה מבעל התפקיד וילדי הכיתה נתנו לקבוצה משוב אודות המידע שאספו: האם הוא ברור? האם הוא מספיק או חסר? בעקבות המשוב שקיבלו השלימו הקבוצות את איסוף המידע. המורה הזכירה שוב את הקריטריונים להערכת הכתיבה ורשמה אותם באופן בולט על הלוח. כאשר הדבר היה רלוונטי, יכלו להיעזר גם בהם במתן המשוב. הקבוצה שהייתה אחראית על תיאור מבנה בית הספר חזרה עם פירוט המקומות החשובים בבית-הספר הראויים להופיע במידעון. הם בחרו להציג לילדי הגן את המקומות המעניינים והחשובים מבחינתם: את החצר, חדר המזכירות, חדר המורים, חדר בעלי-החיים ואת מיקומם של חדרי כיתות א' ו-ב'. קבוצת ההפקה בדקה עלויות שונות ואופנים שונים להדפסה ולהפצת המידעון כמו: בתי דפוס בסביבה, "גיוס" הורים לצילום וכדומה.

עיבוד המידע

הילדים היו צריכים לעבד את המידע שאספו לכזה שמתאים להופיע במידעון. לשם כך פירטה המורה לילדים שוב את המאפיינים של הטקסט המידעי תוך עיון מחודש במידעונים הנמצאים בכיתה ולימדה אותם כיצד להפוך את הטקסט שהיה בנוי בצורה של שאלות ותשובות לטקסט מידעי רציף. כמו כן עלתה לדיון דרך הכתיבה: האם לכלול בטקסט אייקונים, איורים, טבלאות וכדומה. בעזרת המחשב יכלו הילדים ליצור טקסטים מולטימדיים ללא קושי מיוחד, וההתלבטות נסבה בעיקר על דרך הכתיבה העדיפה בהתאם למטרה ולנמענים. לצורך משימה זו הקנתה המורה מיומנויות מחשב נוספות על פי הצורך, כמו: העברת קטע ממקום למקום במסמך ומחיקת קטעים ארוכים, הוספת תמונות, יצירת מסגרות ועוד¹⁶.

בתהליך השכתוב דנו המורה והילדים בשאלה מה מהמידע שיש להם רלוונטי ומה לא. כמו כן הם למדו שהטקסטים במידעון קצרים בדרך כלל, ודנו בשאלה כיצד לתמצת את החומרים שכתבו. הדיונים על קיצור ושיפור הטקסט התנהלו בדרך-כלל בקבוצות, אולם נושאים עקרוניים שהתאימו לכל הקבוצות הובאו לדיון

¹⁶ סטנדרט ב מתוך המסמך "למידה בסביבה מתוקשבת בחינוך היסודי", עמוד 20.

בדרך זו לאומדים הילדים להפציל ביקורת צניינית כלפי חבריהם ולט אקבל תאגה ביקורתית.

המשימה מאפשרת התנסות אמיתית בפתרון בעיות ובקבלת החלטות תוך התבססות על ידע מתחומי דעת שונים, ניהול סיח לשיתוף בהתלבטויות, התנסות בפתרון בעיות מתמטיות וישויות, הפצלת שיקולים רלוונטיים כמו: צלול מול תוצלת וכד'. לנהי משימה הנראית לכאורה קשה לתלמידי כיתה ב'. יחד עם זאת - ניתן לעשות זאת תוך התחשבות ביכולות הקיימות ומתן תמיכה וליווי כשנדרש.

קיימת חשיבות ללימוד קריאה וכתבה של טקסטים מולטימדיים (כתובים במאון ויזואלי) כבר מליד צעיר. תפקיד המורה, כאמנה על הקניית הקריאה והכתיבה, מחייה הקנייה של מיומנויות קריאה וכתבה של ויזואלי אינט מינוליי

כחלק מההוראה הדיסרנציאלית חשוב לשקול אילו דיונים יוצרכו במליאה, אילו יוצרכו בקבוצה ואילו יוצרכו באופן יחידני. הכול צריך להתחשב בזמן המוקצה למשימה, מספר הילדים שעריכים לעשות אותה משימה או משימה דומה ובצורך לקדם תלמידי אלה או אחרים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א מוסדות חינוך, האגף לחינוך יסודי
המחלקה לסביבות למידה חדשניות

במליאה. בדיונים אלו הייתה התייחסות לקריטריונים המוכרים משלבים קודמים בתהליך ולקריטריונים נוספים הקשורים במאפייני הסוגה עליהם מיעטו לשוחח קודם.

תוך כדי העיסוק בניתוח הטקסטים ובהערכתם עלתה לדיון גם סוגיית התאמתם לנמענים. ילדי כיתה ב' ידעו שילדי הגן אינם יודעים לקרוא עדיין, וההורים כנראה יקריאו להם את המידע, למרות זאת הם היו צריכים להתחשב בגיל הילדים ולהתאים את המשלב הלשוני ואורך הטקסטים לגיל זה.

המורה העלתה לדיון את השאלה כיצד להציג במידעון את המקומות החשובים בבית הספר ובכיתה, כפי שהציעו ילדי הקבוצה שהייתה אחראית על-כך. עלו מספר רעיונות והילדים בחרו להציג את המבנה באמצעות תרשים.

המורה הייתה מודעת לכך שהילדים אינם מיומנים עדיין בשרטוט תרשים, ובגילם סביר שיתקשו לעמוד במשימה בכוחות עצמם. לכן ייעצה וסייעה לילדים והקדישה זמן רב יותר לעבודה עם קבוצה זו. בשלב הראשון שרטטו הילדים את בית הספר בעיפרון על דף. התנסות זו לוותה בהתלבטויות ובתסכולים מכיוון שהתרשים לא היה ברור, קריא, מדויק ואף לא אסתטי והיה צריך לצייר את התרשים בכל פעם מחדש. בשלב מתקדם יותר החליטה המורה להפנות את הלומדים ליצור את התרשים בסביבה הממוחשבת, תוך שימוש במעבד התמלילים במיומנויות סרגל הציור. בשלב זה הצליחו התלמידים לשפר ולשכלל את התרשים ביתר קלות ללא צורך ליצור אותו מחדש. לצורך משימה זו נעזרו הילדים גם בהורים.

כאשר הגיעו לתוצר הסופי, החליטה קבוצה זו, בעקבות המשוב החיובי שקיבלה, לתאר בשרטוט גם את מבנה כיתה א'. שרטוט זה נעשה ישירות במחשב.

היערכות להצגת הידע

המורה העלתה לדיון את השאלה כיצד ייראה המידעון. כחלק מתהליך קבלת ההחלטות הציגה קבוצת ההפקה בפני ילדי הכיתה את הממצאים שאספה בדבר אפשרויות ההפקה השונות, עלותן והשפעתן על איכות התוצר (צבעוני או שחור לבן, דף שלם או חצאי דפים, בית דפוס, או הפקה בבית הספר) כל זאת אל מול מגבלות התקציב. לאחר התייעצות עם הילדים הוחלט שהתוצר יהיה צבעוני וכדאי יהיה להפיקו בבית הספר.

עתה ניגשו להפקה עצמה. חשוב לציין שכל שלב בהפקה, גם אם בוצע על-ידי הילדים, התבסס על הכנה מוקדמת של קבוצות הילדים בהנחיה צמודה של המורה.

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המינהל הפדגוגי
 אגף א מוסדות חינוך, האגף לחינוך יסודי
 המחלקה לסביבות למידה חדשניות

נציגי הכיתה פנו למנהלת וקיבלו את הסכמתה להדפיס כמאה עותקים צבעוניים בבית הספר, ובעקבות כך נערכה קבוצת ההפקה לגיוס המדפסות להדפסת 100 העותקים של המידעון.

בדיון משותף הגיעו הלומדים להסכמה בדבר אופן הצגת המידע במידעון: אופן העימוד, כללי עיצוב הטקסט וקריטריונים לבחירת איורים. כל קבוצה ערכה את הטקסט בהתאמה למגבלות שנקבעו. בנוסף נבחרה קבוצת ילדים שתהיה אחראית על האיורים.

קבוצת ההפקה הייתה אחראית גם על איסוף התוצרים הסופיים וקיבלה החלטות בדבר עריכת המידעון כמו: סדר הופעת הדברים ומידע נוסף שיש לכלול במידעון כמו: דף פתיחה, כתובת אתר בית הספר ועוד. לבסוף קיבלה קבוצת ההפקה את הקבצים על תקליטונים והדפיסה אותם.

הערכת התוצר ומשוב על התהליך

לפני ההדפסה כינסה המורה את הילדים להערכה מסכמת של התוצר ולמשוב על התהליך. המורה שאלה את הילדים כיצד יחליטו אם המידעון שהפיקו הוא מידעון טוב. מתוך תשובות הילדים, ולאחר שהוסיפה קריטריונים משלה, הסכימו על מספר מדדים להתבוננות בתוצר:

הקריטריונים *fe* התוכן
 צוסקים בראוונטיות
 ופאיכות המידע

הקריטריונים *fe* המבנה
 מבטאים את ההתאמה
 לסולם (התמצאות מהירה,
 מידע צניני ותמציתי).

אמנם הפלבים מוקדמים
 תיקנו הידדים יחד עם
 המורה שיאות הפלון
 ושכתבו את הטקסטים,
 אולם צדיין צפויות שיאות
 בשכתובים הבאים ויש
 מקום לבחון שם את נושא
 התקנות הפלונות בתוצר
 המוצג.

תוכן המידעון

- באיזו מידה הדברים הכתובים בו נכונים וברורים?
- באיזו מידה הוא מספק את המידע החשוב לנמענים?
- באיזו מידה התרשימים והתמונות מוסיפים לכתוב?

מבנה

- באיזו מידה אפשר להתמצא במידעון בקלות?
- באיזו מידה הטקסטים קצרים וענייניים כמקובל במידעונים?

לשון

- באיזו מידה מתאימה השפה לקוראים הצעירים?
- באיזו מידה השפה נכונה וללא שגיאות?
- באיזו מידה הכתיב נכון?
- באיזו מידה יש שימוש מתאים בסימני הפיסוק?

עיצוב

- באיזו מידה העיצוב מושך את העין ונעים?
- באיזו מידה העיצוב מתאים למבנה ולתכנים?
- באיזו מידה נעשה שימוש יעיל במחשב לשיפור העיצוב?

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א מוסדות חינוך, האגף לחינוך יסודי
המחלקה לסביבות למידה חדשניות

תהליך ההערכה:

הכיתה נחלקה לקבוצות בהרכב שונה מהרכב קבוצות העבודה, וכל קבוצה ניסתה להעריך את התוצר על-פי הקריטריונים שנבחרו. חלק מהקבוצות דנו בקריטריונים ליד המחשב ורשמו בעזרתו את מסקנותיהם ושאר הקבוצות כתבו בכתב יד והביאו זאת למליאה. לאחר דיון קבוצתי בכל אחד מהסעיפים (תוכן, מבנה, עיצוב, לשון) נערך דיון כיתתי במליאה בו הביאו נציגי הקבוצות את דעת הקבוצה.

חשיבותה fe פציולות לו
היא אחילוק התואנה א33
הילדים שכתבה טובה
משמעותה תהליך ארוך
החשיבה והתייחסות.

משוב ורפלקציה:

בסיום התהליך עודדה המורה את הילדים לספר מה למדו מתוך העשייה והעבודה בסביבה הממוחשבת. המורה מצידה סיפרה לילדים מה היא עצמה למדה ומה דעתה על ההתנסות. יחד העלו הצעות להתייעלות לקראת המשימות הבאות, כמו: הוספת משימות בהן נדרשים התלמידים לכתוב במחשב, ארגון מערכת זמנים לשימוש במחשב, פרסום המידעון באתר בית הספר, ראיון מוקדם של ילדי הגן לאיסוף שאלותיהם ובקשותיהם, חלוקה אחרת של קבוצות העבודה ועוד.

בכיתה שררה התלהבות ושמחה על יצירה שהושלמה. המורה החמיאה לילדים על הירתמותם למשימה והכיתה חגגה את ציון האירוע במסיבה קטנה. כל ילד קיבל לידיו עותק מהמידעון, ועותק אחד שעליו חתימת כל התלמידים נשאר בספריית הכיתה.

העלון הופץ לכל ילדי הגנים בסביבה ופורסם באתר בית הספר. כמו כן היה עותק בספריית בית הספר ובחדר המנהלת. בסופו של דבר שימש המידעון ציבור רחב יותר מאשר את ציבור הילדים.

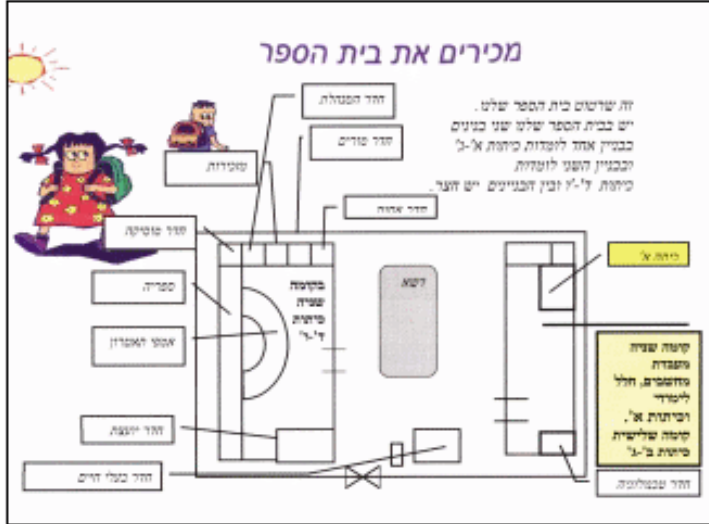
מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א מוסדות חינוך, האגף לחינוך יסודי
המחלקה לסביבות למידה חדשניות

ביבליוגרפיה

למידה בסביבה מתוקשבת בחינוך היסודי (תשס"ד), משרד החינוך – האגף לחינוך יסודי, המחלקה לסביבות למידה

רכישת השפה הכתובה בסביבה ממוחשבת בכיתות א'- ב' - תדריך למורה (תשס"ד), משרד החינוך – האגף לחינוך יסודי, המחלקה לסביבות למידה

תכנית לימודים – חינוך לשוני, עברית – שפה, ספרות, ותרבות לבית-הספר היסודי (תשס"ג) משרד החינוך, האגף לתכניות לימודים

"במעלה" - המענה לחינוך מעולה

שלום כיתה א'

מידעון להורים ולילדי הגן העולים לכיתה א' בבית הספר "במעלה"

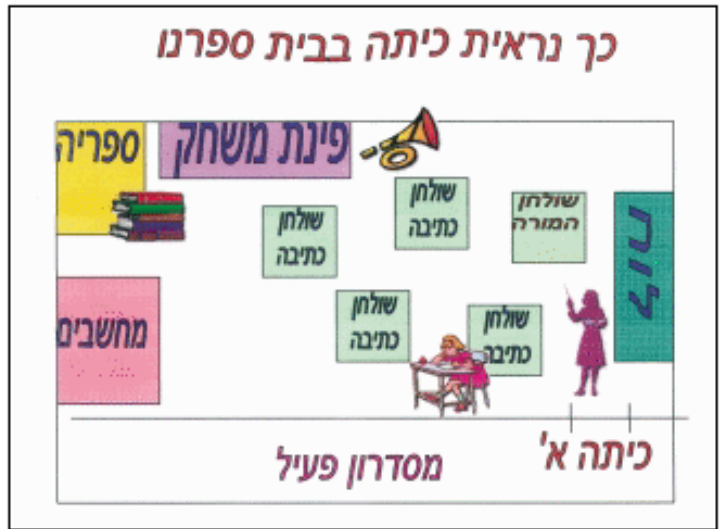
תעודת זהות לבית הספר
 שם בית הספר: "במעלה"
 שם המנהלת: נילי נמני
 מספר תלמידים: 339
 כיתות: א'-ג'
 כתובת בית הספר: רחוב החצב 2
 טלפק: 3334702

כתבו וערכו תלמידי כיתה ב'-2 "במעלה"

חוקי ביה"ס

כפית הספר שלנו ישנם חוקים שהלמידים איתנו מה
 אוהר ומה אסור ואיך להתנהג.
 יש חוקים שהמורות והתלמידים מחליטים והם רק של
 כתב מסוימת ויש חוקים שהמנהלת, המורים והתלמידים
 מחליטים עליהם והם של כל ביים.
לדוגמא:

1. חוק של כל בית הספר והוא החשוב ביותר: אסור
 לעצת באלימות אחד פני. (אם כל אחד יש צנה
 יכול להסוק לאריפה.)
2. חוק שקיים בכיתה: אוהר לדבר רק בהצבעה. (כי
 אם כל אחד ידבר מתי שהוא רוצה לא נבין אחד
 את פני.)

סיפורים ובעלי חיים

חוגי "קרן קרב" הם חוגים שפועלים בבית הספר בכל הכיתות. לכל שכבה שנים חוגים אחרים. החוגים משתנים בכל שנה. השנה, לילדי כיתות א' יש חוג של בעלי-חיים שבו נפגשים עם חיות מיוחדות ועוד.. חוג נוסף הוא ספורטרון שבו יוצרים, מספרים ומציגים הצגות מהאגדות. בכיתות אחרות מתקיימים חוגים אחרים כמו: מדע ויצירה, קוסמות, טבחים צעירים, תקשורת.

במעלה - המענה לחינוך מעולה

קוראים ספרים

הספריה פתוחה:

בימים ב', ד', ו'

בהפסקות ולאחר שעות הלימודים!!!

הספריה היא חדר גדול ובו הרבה ספרים, לכל הגילים ומכל הסוגים: ספרי אגדות והרפתקאות, ספרי מתח ואימה, אנצקלופדיות ומילונים. הספרייה, שקוראים לה מלכה, שומרת על הספרים, מסדרת ומחליפה אותם לילדים. כן, אפשר להרשם לספריה ולקחת ספרים הביתה לקורא. בספריה אפשר גם להכין שעורים, לקרוא ולראות סרטים. ובכל כיתה קיימת ספריה כיתתית.

מבקרים בבית הספר

ילדי הגן מגיעים לבית הספר שלנו פעם בחודש ונפגשים עם ילדי כיתות א'-ב' ועם טורים שונים. לאורך השנה ילדי הגן התנסו בשיעור טוויקה, ספורט, פעילות בחשבון ועוד. הם השתתפו בטקסים ובחגים שנתגנו בבית הספר.

מה עושים כש...

בבית הספר שלנו יש בעלי תפקידים נוספים חוץ מהמורים. במקרה שנפצעים הולכים לאחות בית הספר. אחות בית הספר נמצאת בימים ב', ה' בחדר האחות. אם מתקלקל משהו בכיתה כמו מנורה שנשרפה או מזגן קוראים לאב תבית של בית הספר שנמצא כל יום ותמיד מוכן לעזור. אם יש בעיה בבית או עם המורה או עם חבר סוגים ליועצת שעותר לתור בעיות בשיחה או ברעיון. היא נמצאת בימים ב'-ו'. כשצריך לשלם או כשרוצים לצלצל לאמא או כשהמורה צריכה ציוד ניגשים למזכירות.

מסדרים מערכת

בבית הספר לכל כיתה יש מערכת שעות שבועית, במערכת כתוב סדר היום של כל יום בשבוע. המערכת מראה לנו איזה מקצועות צריך להביא לבית הספר, מה לומדים ואיזה מורים יש לכל מקצוע וגם מתי ההפסקות.

ולסיום...

בודאי הבנתם כמה כדאי לבוא ללמוד בבית ספרנו. אם יש לכם שאלות נוספות או תרצו לדעת דברים נוספים על בית הספר תוכלו לעשות זאת באתר בית הספר "במעלה"

כתובת: WWW. Tik-tak/co/il/bmaaleor

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א מוסדות חינוך, האגף לחינוך יסודי
המחלקה לסביבות למידה חדשניות

נספח 2

רכישת השפה הכתובה בסביבה ממוחשבת

מחווך להערכת הכתיבה למידעון/ כיתה ב'

היצג	לשוך				מבנה		תוכך				
	סימני פיסוק	כתיב/ מורפולוגיה	תקינות לשונית	עושר לשוני ומשלב	קישוריות ולכידות	התאמה לסוגה	בהירות הרעיונות	רלוונטיות לנמענים	איכות הכתוב	"עצמאות הטקסט"	
העיצוב מושך את העין. שימוש יעיל ואסתטי בכלים מחשביים לעיצוב הטקסט ולהצגתו על הדף.	שימוש נכון ועקבי בנקודה, סימן שאלה, סימן קריאה ונקודתיים.	כתיב נכון של מילים שכיחות. שימוש בכלים מחשביים לבדיקה ולתיקון. אחוז קטן של שגיאות מורפולוגיות.	שימוש בשפה נכונה: המשפטים תקינים מבחינה תחבירית. יש התאמה של מין ומספר, יחיד ורבים.	השפה מתאימה לנמענים (ילדים). משלב מתאים לשפה הכתובה. שימוש באוצר מילים מגוון.	מקדמי ארגון בולטים. הטקסט לכיד ומקושר.	הטקסטים קצרים. המבנה מאפשר התמצאות קלה	המידע ברור. התרשימים והתמונות מוסיפים על הכתוב.	מספק מידע חשוב לנמענים ומתאים לצורכיהם.	העובדות נכונות, הפרטים מדויקים, המידע ענייני.	הטקסט עומד בפני עצמו ואינו נשען על הקשר משותף של זמן, מקום וקשר בין מוען לנמען.	ביצוע טוב
ביצוע חלקי של הנ"ל.	שימוש חלקי בנקודה ו/או סימני פיסוק נוספים.	עשויות להופיע שגיאות גם במילים שכיחות וכן שגיאות מורפולוגיות. יש שימוש חלקי בכלי הגהה במחשב	השפה מתאימה לנמענים. משלב בדרך כלל מתאים, אך עשויה להיות חריגה משלכית.	השפה מתאימה לנמענים. משלב בדרך כלל מתאים, אך עשויה להיות חריגה משלכית.	ביצוע חלקי של הנ"ל.	יש רמזים לניסיון של הכותב להתאים כתיבתו למוסכמות הסוגה.	ביצוע חלקי של הנ"ל.	יש ניסיון לתת מענה לנמענים הפוטנציאליים, אולם לא בהצלחה מלאה.	הקפדה חלקית על דיוק ונכונות העובדות. המידע לא בהכרח ענייני.	מדי פעם יש שפה מהוקשרת - הכותב עשוי להניח בטעות שהקורא יודע כמוהו במה מדובר ואינו מפרש את דבריו.	בינוני
אין ניסיון לעצב את הטקסט בצורה תקשורתית. הכותב כמעט ולא נעזר במחשב לעיצוב הטקסט, או שפעל בדרך שאינה מתאימה.	היעדר סימני פיסוק. שימוש בנקודה בסוף בלבד. שימוש לא נכון בסימני הפיסוק.	שגיאות כתיב רבות מאוד. אין ניסיון לתקן בעזרת המחשב או בדרכים אחרות.	שגיאות לשוניות רבות.	משלב יומיומי המתאים לדיבור. אוצר מילים דל.	אין מקדמי ארגון. הטקסט אינו לכיד ואינו מקושר.	אין התאמה למוסכמות הסוגה	המידע אינו ברור. אין תרשימים או תמונות, או שאינם קשורים לטקסט.	הרלוונטיות היא בעיקר לכותב, או שאינה מובנת.	אין ניסיון לכתיבה עניינית ומחויבת לדיוק.	שפה מהוקשרת. הטקסט אינו מובן לקורא שאינו נוכח בזמן הכתיבה.	חלש

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המינהל הפדגוגי
 אגף א מוסדות חינוך, האגף לחינוך יסודי
 המחלקה לסביבות למידה חדשניות

נספח 3

רכישת השפה הכתובה בסביבה מתוקשבת

הערכת תוצרי הכתיבה של ילדים בכיתות א'-ב'

הערות	רווחים	סימני פסוק	כתיב (שגיאות ביחס למילים נכונות)	תקינות הלשון	איכות הרעיונות	התאמה לסוגה				"עצמאות הטקסט"	שם התלמיד
						הצג	לשון	מבנה	תכנים		

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המינהל הפדגוגי
 אגף א מוסדות חינוך, האגף לחינוך יסודי
 המחלקה לסביבות למידה חדשניות

נספח 4

רכישת השפה הכתובה בסביבה מתוקשבת
מיומנויות מחשב

- **אנא סמנו במקום המתאים + או -.**

הערות	הוספה של				עיצוב גופן			טיפול בקבצים			שם התלמיד
	מספור	תאריך	טבלה	תמונה	צבע	שינוי גודל	הבלטה	הדפסה	שמירה	פתיחה	
											סיכום

- **טבלה זו היא בגדר הצעה. ניתן ללמד דברים אחרים ולשנות בהתאם.**